

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ปัญหาของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี เป็นปัญหาที่เกิดจากบริเวณชุมชนชายทะเลเป็นชุมชนที่เก่าแก่และเป็นจุดเริ่มต้นของความเจริญของพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยมีอาณาบริเวณที่ถูกปิดล้อมด้วยถนนวชิรปราการ ถนนพิพิธ ถนนคลองสังเขป และถนนพาสภตรา ชุมชนชายทะเลในปัจจุบัน พ.ศ. 2547 ได้รับการพัฒนามาจากบ้านไม้ ที่มีสภาพเสื่อมโทรมเรียงรายอยู่สองข้างทางของสะพานไม้ กลายมาเป็นบ้านแบบก่ออิฐ ถือปูนอยู่ติดกับถนนและซอยต่างๆ ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชายทะเลดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสภาพบ้านเรือนในบริเวณชุมชนชายทะเล ก็ยังมีสภาพที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เป็นจำนวนมาก บ้านที่อยู่อาศัยตอนในของชุมชน ส่วนใหญ่มีลักษณะคับแคบปลูกสร้างกันอย่างไม่ถูกสุขลักษณะชุมชนชายทะเลในปัจจุบัน ยังเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดใหญ่อยู่เป็นจำนวนมากที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แออัดปะปนไปกับบ้านพักอาศัย ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทะเล เช่น โรงงานน้ำปลา โรงงานแช่เย็นอาหารสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนชายทะเลยังมีการทำประมงรายย่อยและมีท่าเทียบเรือประมงขนาดเล็กอยู่ภายในชุมชนในบริเวณที่ติดทะเลอีกด้วย อันเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี และบริเวณใกล้เคียง

จากการศึกษาสภาพชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ทำให้ทราบถึงสภาพการทางด้านต่างๆ ของชุมชนทั้งที่เป็นข้อดี ข้อด้อย ซึ่งปัญหาต่างๆ ของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีหรือการแก้ปัญหาจากภาครัฐและชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีเอง การขยายตัวของชุมชนและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปตามยถากรรม ซึ่งขาดการกำกับดูแลจากภาคราชการจึงทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เต็มศักยภาพที่ควรจะเป็นและ ก่อให้เกิดปัญหา ด้านต่างๆ อีกมากมาย ดังนั้น จึงควรรหาแนวทางการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีให้มีความเหมาะสมกับ เงื่อนไขของชุมชนที่จะสามารถเป็นตัวชี้้นำการฟื้นฟูชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ตามศักยภาพของชุมชนเช่น การกำหนดย่านหรือเขตการใช้ที่ดิน (Zoning) เพื่อป้องกันการขยายตัวของชุมชนที่ไม่มีคุณภาพ โดยสามารถใช้ผังเมืองรวมเป็นเครื่องมือที่มีผลในทางปฏิบัติจึงควรมีการควบคุม ด้านผังเมืองโดยวิธีกำหนดย่านหรือเขตการใช้ที่ดินซึ่งประกอบไปด้วยการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Use of Land) และการควบคุมความหนาแน่นของ

ประชากร (Density of Population) ตามแผนผังข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning Map) หรือ รายละเอียดการจำแนกประเภทที่ครอบคลุมการใช้ประโยชน์ที่ดินภายใต้การพัฒนาหรือการใช้ประโยชน์ของภาคเอกชน โดยมีข้อกำหนดหรือมาตรการควบคุมที่มีลักษณะแตกต่างกัน ประกอบด้วยรายการของกิจกรรมที่อนุญาตหรือไม่อนุญาต และอนุญาตภายใต้เงื่อนไขในย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทโดยพิจารณาจากผลกระทบที่กิจกรรมนั้นๆ จะมีต่อย่านนั้นในขณะ ที่การควบคุมความหนาแน่นประชากร (Density) และระดับกิจกรรม (Intensity) นอกจากนี้จะ กำหนดค่าสูงสุดของ F. A. R. ควรกำหนดรายละเอียดอื่นๆ ในทางกายภาพ เพื่อการควบคุมสภาพแวดล้อมของย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท ที่จะได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรม นั้นๆ เช่น การกำหนดขนาดต่ำสุดของแปลงที่ดิน (Minimum Lot Size) อัตราส่วนร้อยละของพื้นที่ อาคารปกคลุมดิน (Building Coverage Ratio หรือ B.C.R.) การกำหนดระยะถอยร่นของ อาคาร (Set Back Requirement) การควบคุมความสูงและจำนวนชั้นของอาคาร เป็นต้น ซึ่ง จะต้องปรากฏออกมาเพื่อการบังคับใช้ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning Ordinance) ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

6.2 การพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

นอกจากการกำหนดย่านหรือเขตการใช้ที่ดินแล้วการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ ก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่ควรพิจารณาในการใช้เป็นแผนผังและโครงการดำเนินการรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ใน อสังหาริมทรัพย์โดยมีการประกาศเป็นพระราชบัญญัติ ทั้งนี้การพัฒนาพื้นที่เฉพาะควรคำนึงถึง แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและการปลูกสร้าง อาคารเดิมและการวางแผนบริเวณพื้นที่ ซึ่งกำลังจะมีการฟื้นฟูเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน ในอนาคต เช่น การปรับปรุงโครงข่ายเส้นทางสัญจรการบริการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรมีการวางแผนและจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อการอนุรักษ์ชุมชน ชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีเพื่อใช้เป็นแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่มีผลในทางปฏิบัติในการคง สภาพพื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัยโดยมีการจัดสรร สาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับชุมชนและสอดคล้อง กับแผนผังพัฒนาที่มีลักษณะเป็นผังการพัฒนาทางด้านกายภาพเช่นเดียวกับ ผังการใช้ประโยชน์ที่ ดินหรือผังโครงสร้างพื้นฐานซึ่งมีทั้งผังระบบคมนาคมขนส่ง ระบบระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสียและ ป้องกันน้ำท่วม การกำจัดขยะและผังสาธารณูปการต่างๆ โดยเพื่อทำให้สามารถเลือกแผนที่มี ความเหมาะสมและมีลำดับความสำคัญไปสู่การปฏิบัติได้ การวางแผนและจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ เฉพาะจะต้องมีการจัดลำดับการพัฒนาพื้นที่ (Development Phasing) ที่ก่อให้เกิดการประสาน การพัฒนาระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาคเอกชน กับการดำเนินการทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการของภาครัฐอย่างเหมาะสมต่อการสร้างเสริมประสิทธิภาพ ในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นๆ

ในแต่ละช่วงเวลาของการพัฒนาอย่างเป็นลำดับต่อเนื่องผ่านทาง การจัดสร้างและดำเนินการโครงการฟื้นฟูบูรณะเมือง (Urban Renewal Project) และโครงการพัฒนาเมือง (Urban development Project) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการใช้มาตรการเชิงบวก (Positive Measure) เพื่อการดำเนินการพัฒนาชุมชนและบทบาทหน้าที่โดยตรงของท้องถิ่นส่วนข้อขัดแย้งเรื่องการอนุรักษ์ย่อมมีผลกระทบต่อการสูญเสีย โอกาสในการพัฒนาและราคาที่ดินจำเป็นจะต้องอาศัยมาตรการทางด้านภาษี เช่น การลดหย่อนมูลค่าของที่ดินและมีการศึกษาผลกระทบในการกำหนดเป็นพื้นที่ชุมชน การประมงโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคมและผลประโยชน์ส่วนใหญ่ที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันของผู้คนและชุมชน ส่วนมาตรการทางเศรษฐกิจหรือมาตรการทางภาษีควรปรับปรุงโครงสร้าง หรือขยายฐานของภาษีด้วยมาตรการสนับสนุนโดยกำหนดอัตราภาษีในระดับต่ำหรือยกเว้นหรือลดภาษีในบริเวณ ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดเป็นย่านการใช้ที่ดินตามรูปแบบการใช้ที่ดินและมาตรการไม่สนับสนุนโดยกำหนดอัตราภาษีในระดับสูงสำหรับกิจกรรมที่ไม่ต้องการเพื่อขัดขวางการใช้ที่ดินที่ไม่ต้องการหรือในบริเวณที่มีการปล่อยที่ดินว่างเปล่าโดยไม่มีการใช้งานจากการปรับประเภทภาษีต่างๆ อาทิ เช่น ภาษีโรงเรือน หรือภาษีที่เก็บจากสิ่งก่อสร้างบนที่ดิน ภาษีที่เก็บจากมูลค่าเพิ่มประจำปี เนื่องจากทำเลที่ตั้งภาษีที่เก็บจากการเพิ่มมูลค่าที่ดินหรือภาษีที่ดิน ภาษีรายได้จากผลประโยชน์บนที่ดิน ภาษีจากการขายที่ดิน ภาษีสิทธิการก่อสร้าง เป็นต้น

6.2.1 การปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีด้านสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากการฟื้นฟูจำเป็นต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ โดยเฉพาะทรัพยากรน้ำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำเสนอ แนวทางการฟื้นฟูด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพทะเลบริเวณหลังชุมชนให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยอาจจะมีการนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระ (Polluter Pays Principle) มาใช้ซึ่งกำหนดให้ผู้ก่อมลพิษ ต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการป้องกันและควบคุมมลพิษ ผ่านทางมาตรการต่าง ๆ อาทิเช่น การเก็บภาษีจากผู้ก่อมลพิษ การจัดเก็บค่าบำบัดน้ำเสีย การออกใบอนุญาตในการปล่อยมลพิษ หรือการออกใบอนุญาตในการใช้ทรัพยากร ซึ่งภาระดังกล่าวจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นกับระดับการใช้ทรัพยากรเป็นสำคัญ หรือการเก็บค่าธรรมเนียมของการก่อให้เกิดมลพิษ (Pollution Charge) ในอัตราที่สูงมาก เพื่อให้ผู้ประกอบการจะต้องพยายามลดต้นทุนค่าใช้จ่ายตัวนี้ โดยลดของเสียที่ตนปล่อยออกมาหรือติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสียนั่นเอง เป็นต้น

นอกจากนี้อาจนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบการที่มีส่วนในการช่วยกันลดปัญหามลพิษ เช่น การลดภาษีเงินได้แก่นิติบุคคล ที่มีกิจการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การยกเว้นอากรขาเข้าของเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่จะนำมาใช้

เป็นระบบบำบัดน้ำเสีย หรือการใช้ตราหรือสัญลักษณ์แก่สินค้าที่มีส่วนช่วยลดมลพิษ เพื่อให้ประชาชนทราบว่าสินค้าที่ตนใช้นั้นมีส่วนช่วยลดมลพิษ

สำหรับการแก้ปัญหาคุณภาพน้ำโดยอาศัยกฎหมายนั้น จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิเช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 โดยอาจแก้ไขความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา ให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะควบคุมบังคับใช้ได้ และมีการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานหรือกองทุนการใช้ประโยชน์ที่ดินริมทะเลที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการบังคับใช้กฎหมาย เช่นการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและผู้ที่ถูกกระทบโดยตรงจากมลพิษ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของการจัดการทางด้านระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำเสียที่กระจายอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงของชุมชนชายทะเล

ในขณะเดียวกันควรเร่งสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนทั่วไป ให้มีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการใช้ทะเล ตลอดจนส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน และเยาวชนได้ทราบถึงปัญหาแท้จริงที่เกิดขึ้น และช่วยกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยมุ่งเน้นให้รักษาทะเลที่มีอยู่ให้คงกลับไปในสภาพที่ดีดังเดิมมากที่สุด

การปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพทะเลและสิ่งแวดล้อมข้างต้น ยังสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวควบคู่กันไปด้วย

6.2.2 การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

จากการศึกษาพบว่าชาวชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรียังคงมีจิตสำนึกและค่านิยมที่จะดำเนินชีวิตในแบบชาวประมงชายฝั่งซึ่งทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์เฉพาะ ดังนั้น ควรสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งควรสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ เช่น การขยายเครือข่ายชาวประมงชายฝั่งกับพื้นที่ชุมชนชายฝั่งทะเลอื่นๆ ที่อยู่ติดต่อกันไปโดยอาศัยการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกต่างชุมชน การจัดโครงการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าความสำคัญของชุมชนชายทะเลในเรื่องของทรัพยากรทางธรรมชาติที่อยู่โดยรอบชุมชน การส่งเสริมเอกลักษณ์และคุณค่ารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนชายทะเล จำเป็นที่จะต้องควบคุมสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน ได้แก่ การกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาเพื่อเป็นกรอบการควบคุมทางด้านผังเมือง เช่น ในพื้นที่ชุมชนชายทะเลสภาพปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินบนบกกับในทะเล ซึ่งรูปแบบของอาคารมีลักษณะแตกต่างกันซึ่งในส่วนของอาคารในทะเลควรส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ เช่น อาคารไม้ทรงไทย มีลักษณะเป็นเรือนพื้นบ้านทรงไทยที่เน้นประโยชน์ใช้สอยกลมกลืนกับสภาพทะเล โดยเป็น

เรือนยกได้สูง โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลังหรือบางหลังเสาบ้านอาจทำด้วยคอนกรีตแต่ตัวบ้านทำด้วยไม้และหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผาบริเวณบ้านมีชานและระเบียง สำหรับประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ส่วนบางหลังก็มีเรือผูกอยู่เพื่อใช้ในการสัญจรทางน้ำ ดังนั้น ในการอนุรักษ์ชุมชนชายทะเลจึงควรมีมาตรการในการควบคุมการก่อสร้างบ้านในพื้นที่ทะเลให้เป็นแบบบ้านดังที่กล่าวมาเพื่อเป็นการอนุรักษ์รูปแบบและคงความเป็นชุมชนประมงชายฝั่งได้อย่างชัดเจน

6.2.2.1 รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

รูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ภายใน ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่สามารถสร้างจุดเด่นให้กับชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งหากว่าไม่มีการเสนอแนะการควบคุมและพัฒนาทางด้านสถาปัตยกรรม ที่เหมาะสมกับชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีแล้วในอนาคตรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าเหล่านี้ อาจหมดไปจากชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ในระยะยาวจึงควรได้มีการจัดทำ ผังเฉพาะ ภายในบริเวณพื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้จึงได้ทำการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงอาคาร (Design Guidelines) ไว้สำหรับการอนุรักษ์อาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ภายในบริเวณชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีต่อไป

โดยการอนุรักษ์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ดังต่อไปนี้

- 1) อาคารที่จะฟื้นฟูและอาคารที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม
- 2) อาคารที่จะฟื้นฟูและอาคารที่จะสร้างใหม่ให้กลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิม

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม และอาคารที่จะฟื้นฟูและอาคารที่จะสร้างใหม่ให้กลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิม ถือได้ว่าเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สำคัญ และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี จึงได้ทำการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงอาคาร (Design Guidelines) ไว้สำหรับการอนุรักษ์อาคารที่จะฟื้นฟูและอาคารที่จะสร้างใหม่ภายในบริเวณชุมชน เนื่องจากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี มีความเป็นเอกลักษณ์จึงมุ่งเน้นรูปแบบจากศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีซึ่งรูปแบบการตั้งถิ่นฐานริมทะเล มีลักษณะเป็นเรือนไทยพักอาศัย และเรือนแถวสำหรับการตากปลา ตากหอย แนวทางการอนุรักษ์จะพิจารณาถึงความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยรวมของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมต่อไปนี้

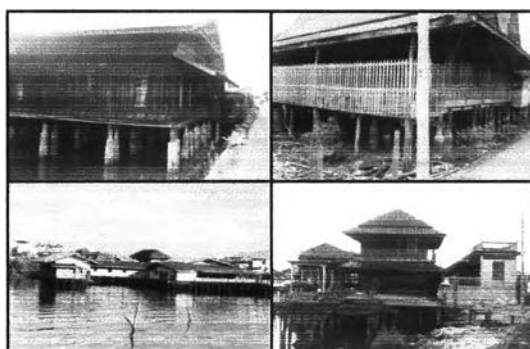
- รูปด้านหน้า
- ประตูหน้าต่าง
- กันสาด

- รูปทรงหลังคา
- วัสดุและสี

เรือนทรงไทยมีลักษณะเป็นเรือนพื้นบ้านทรงไทยที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยในทะเล มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูงโครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลังหรือเป็นส่วนใหญ่มีสัดส่วนของรูปทรงทางสถาปัตยกรรมที่เป็นไปตามรูปแบบเรือนไทยเดิม รูปทรงหลังคามีสลักเป็นจั่วแบบเรือนไทยเดิมที่มีปั้นลมประดับด้านหน้าจั่ว หลังคาทำจากกระเบื้องเผา มีชานและระเบียงสำหรับประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันเช่น มีไว้สำหรับตากปลาหรือตากหมึกซึ่งเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของชาวบ้านและเป็นเอกลักษณ์ของการตั้งถิ่นฐานมาเป็นระยะเวลาานาน ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีการควบคุมดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารเรือนทรงไทยที่จะฟื้นฟูและที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม

- ความสูงอาคาร เรือนทรงไทยยกใต้ถุนสูง
- ฝาเรือนควรเป็นฝาเรือนที่ทำจากวัสดุจากไม้ในลักษณะฝาปะกบ , ส้ารอด , ฝาไม้ตีซ้อนเกร็ดหรือไม้ไผ่ขัดแตะ
- ประตู หน้าต่าง หรือช่องลม มีลักษณะเป็นประตูบานเปิดคู่จากภายนอกบ้าน วัสดุทำจากไม้ หรือวัสดุเทียบเคียง หน้าต่างเป็นบานลูกฟักเปิดออก ตามแบบเรือนไทย ทำจากไม้หรือวัสดุ เทียบเคียงเช่นกัน มีช่องลมใต้หลังคาเป็นลวดลายประดับ
- หลังคา ควรมียุทรงเป็นจั่วแบบเรือนไทยเดิม ที่มีปั้นลมประดับด้านหน้าจั่ว กระเบื้องมุงหลังคาควรเป็นกระเบื้องว่าว (สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน) กระเบื้องลูกฟูกลอนเล็กหรือกระเบื้องดินเผาที่อยู่ในโทนสีธรรมชาติ เช่น สีขาว สีขาว-เทา สีน้ำตาล สีน้ำตาลแดง หรือ สีอิฐ
- วัสดุและสี ควรลักษณะใกล้เคียงกับวัสดุหรือสีของไม้ เช่น ฝาไม้สำเร็จรูปสังเคราะห์ที่เน้นสีสันของเนื้อไม้ตามธรรมชาติ

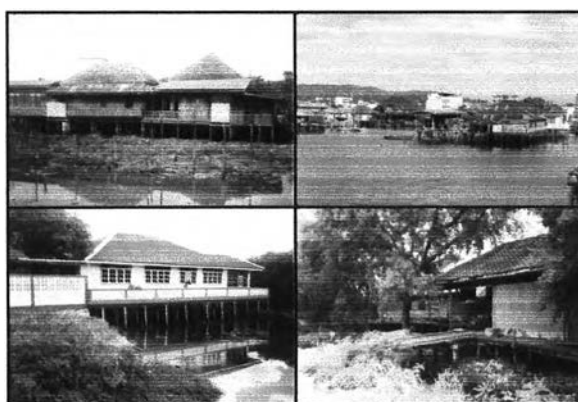

ภาพที่ 6.1 เรือนทรงไทยชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

เรือนแถว เรือนแถวชั้นเดียวหรือเรือนเดี่ยวที่ปลูกติดกันจนมีลักษณะเหมือนเรือนแถวที่ไม่มีการต่อเติมจนผิดเพี้ยนไป ดังนั้นจึงควรพยายามเก็บรักษาอาคารที่มีรูปแบบดั้งเดิมเอาไว้ และปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีเหมาะแก่การอยู่อาศัยหรือเป็นลานตากปลาซึ่งมีเฉพาะในชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี อาคารที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ควรมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ความสูง และสีใกล้เคียงกับอาคารเดิมที่มีคุณค่า ซึ่งอาคารที่จะสร้างใหม่หรือต่อเติมควรควบคุมรูปแบบและรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารเรือนแถวที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม

- หลังคา รูปทรงหลังคาควรเป็นแบบปั้นหย่า หรือทรงจั่ว มีความลาดเอียง 30 - 45 องศาและหลังคาควรมุงด้วยกระเบื้องว่าว (สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน) กระเบื้องลูกฟูกลอนเล็ก หรือกระเบื้องดินเผาที่อยู่ในโทนสีธรรมชาติ เช่น สีขาว, สีขาว-เทา, สีน้ำตาล, สีน้ำตาลแดง หรือสีอิฐ
- ฝาเรือน ควรใช้ฝาที่ทำด้วยวัสดุฝาไม้ตีซ้อนเกร็ด หรือวัสดุเทียบเคียง เช่น ฝาไม้สำเร็จรูปสังเคราะห์ที่เน้นสีสันทของเนื้อไม้ตามธรรมชาติหรือใช้ไม้ไผ่ขัดแตะ
- ความสูง อาคารเรือนแถวไม่ควรสร้างสูงเกิน 2 ชั้น หรือเกินระดับแนวสันหลังคาเดิมเนื่องจากเป็นอาคารที่อยู่ในทะเลมีการรับแรงลมจากทะเล

ภาพที่ 6.2 เรือนแถวของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

6.2.3 การฟื้นฟูการท่องเที่ยวภายในชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวฐานชุมชน คือ ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การทำร่วมกันดูแลรับผิดชอบ และร่วมรับผลตอบแทน การท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี สามารถแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางระบบนิเวศน์ ได้แก่ มรดกทางธรรมชาติในชุมชนประกอบด้วย ป่าชายเลน สัตว์ทะเล สภาพภูมิประเทศ เป็นต้น 2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มากภายในชุมชน เช่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณ์ชุมชนหรืออาหารของท้องถิ่น

นอกจากการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี และการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวแล้ว การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจอย่างเป็นระบบ โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งควรมีการดำเนินการดังนี้

- จัดทำป้ายชี้ทาง และสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าใจง่ายติดตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสม โดยออกแบบให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี
 - จัดทำโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทางบก โดยผสมผสานการท่องเที่ยวแบบเดินเท้าและการใช้จักรยานในบริเวณชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี และพื้นที่โดยรอบ
 - จัดทำเส้นทางจักรยาน (Bike lane) ในบริเวณที่กำหนดให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยานของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี
 - จัดเตรียมและปรับปรุงพื้นที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี
 - จัดทำโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทางทะเล โดยผสมผสานการใช้เรือพายบริเวณอ่าวด้านหลังชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีและ ใช้เรือออกไปดูการจับหอยแครงและหอยแมลงภู่ซึ่งมีมากในชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี การเดินดูป่าชายเลนหรือเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในบริเวณท่าเทียบเรือพลีโดยมีการท่องเที่ยวทางทะเลไปยัง อ่างศิลา บางแสน และ เกาะศรีชัง
- การดูแลและจัดการเรื่องกรรวมกลุ่มของชาวชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี อย่างเป็นระบบและควรมีการสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นขึ้นเพื่อสร้างมาตรฐานในด้านราคาการให้บริการ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี รวมทั้งควบคุมการพัฒนาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

6.3 สรุปผลที่ได้รับจากการปรับปรุงพื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี

1) การใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนชายทะเลมีความเป็นระเบียบ และมีความชัดเจนในการแบ่งพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินภายในพื้นที่ชุมชนซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่จะเน้นหลักคือ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพักอาศัยจะทำให้ทราบถึงการจัดบริการเรื่องสาธารณูปโภค ต่อพื้นที่ชุมชนชายทะเลของเทศบาลเมืองชลบุรี

2) อาคารที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนชายทะเลได้รับการปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดี ตลอดจนได้รับการบริการเรื่องสาธารณูปโภคอย่างพอเพียง

3) ประชากรในพื้นที่ชุมชนชายทะเลมีโอกาส ได้อยู่ภายในชุมชนชายทะเลแบบพื้นที่ชุมชนนำอยู่ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดีมีมาตรฐาน

4) การสัญจรภายในชุมชนชายทะเลมีความสะดวกใช้เวลาเดินทางน้อยและลดจำนวนการเกิดอุบัติเหตุ

5) พื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีเป็นพื้นที่ปลอดภัยจากปัญหาอัคคีภัย เนื่องจากได้กำหนดแผนในการป้องกันเหตุ รวมถึงการระงับเหตุเพลิงไหม้ให้ได้ผลมากที่สุดโดยประชากรภายในชุมชนชายทะเลมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน นอกจากนี้จะรอรับการดูแลจากหน่วยงานราชการในพื้นที่

6) ปัญหาต่างๆที่มีอยู่ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ได้รับการแก้ไขให้หมดไปเกิดสภาพแวดล้อมที่ดีมีมาตรฐานต่อชุมชนชายทะเล และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชากรในพื้นที่ชุมชนชายทะเล

6.4 การปรับปรุงพื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีกับผลกระทบต่อพื้นที่ชุมชนข้างเคียง

1) ชุมชนบางทราย ผลกระทบกับชุมชนบางทรายเป็นผลดี เนื่องจากชุมชนชายทะเลกับชุมชนบางทรายมีพื้นที่ติดต่อกันเมื่อชุมชนชายทะเลได้รับการฟื้นฟู จะทำให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอาจทำให้ชุมชนบางทรายมีการฟื้นฟูตามมา

2) ชุมชนบ้านสวน ผลกระทบกับชุมชนบ้านสวนเป็นผลดี เนื่องจากชุมชนชายทะเลกับชุมชนบ้านสวนมีพื้นที่ติดต่อกันเมื่อชุมชนชายทะเลได้รับการฟื้นฟู จะทำให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอาจทำให้มีการย้ายถิ่นไปโนชุมชนบ้านสวนน้อยลง

3) ชุมชนบางปลาสร้อย ผลกระทบกับชุมชนบางปลาสร้อยเป็นผลดี เนื่องจากชุมชนชายทะเลกับชุมชนบางปลาสร้อยมีพื้นที่ติดต่อกันเมื่อชุมชนชายทะเลได้รับการฟื้นฟู จะทำให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอาจทำให้ชุมชนบางปลาสร้อยมีการฟื้นฟูตามมา

4) **ชุมชนอ่างศิลา** ผลกระทบกับชุมชนอ่างศิลาเป็นผลดี เนื่องจากชุมชนชายทะเลกับชุมชนอ่างศิลามีพื้นที่ไม่ติดต่อกันเมื่อชุมชนชายทะเลได้รับการฟื้นฟู จะทำให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอาจทำให้ชุมชนชายทะเลเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการใช้พื้นที่ท่องเที่ยวแบบต่อเนื่องจากชุมชนชายทะเลไปที่ชุมชนอ่างศิลา ซึ่งอาจจะเป็นการสัญจรทางน้ำโดยใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง

5) **ชุมชนแสนสุข** ผลกระทบกับชุมชนแสนสุขเป็นผลดี เนื่องจากชุมชนชายทะเลกับชุมชนแสนสุขมีพื้นที่ไม่ติดต่อกันเมื่อชุมชนชายทะเลได้รับการฟื้นฟู จะทำให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอาจทำให้ชุมชนชายทะเลเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการใช้พื้นที่ท่องเที่ยวแบบต่อเนื่องจากชุมชนชายทะเลไปที่ชุมชนแสนสุขโดยเฉพาะชายหาดบางแสน ซึ่งอาจ จะเป็นการสัญจรทางน้ำโดยใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง

6.5 ข้อเสนอแนะในการนำแผนการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนชายทะเลไปสู่การปฏิบัติ

ในการที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ของแผนการศึกษาในครั้งนี้ จะต้องมีมาตรการและข้อกำหนดที่ใช้ในการควบคุมการปรับปรุง โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่โดยภาคเอกชนที่มีความหลากหลายทางความคิดและจำนวนเงินทุนในการนำมาพัฒนาพื้นที่ และในการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1) **มาตรการด้านกฎหมาย** เป็นมาตรการที่มีความสำคัญในการบังคับใช้ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด โดยอาศัยฐานของกฎหมายเดิมที่มีอยู่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงฟื้นฟู เช่น พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติผังเฉพาะ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กฎหมายควบคุมการจัดสรรที่ดิน และผังเมืองรวมเมืองชลบุรี

2) **มาตรการด้านการเงิน** ในการลงทุนพัฒนาโครงการปรับปรุงฟื้นฟูที่กำหนดไว้ในแผนภาครัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณในการเวนคืนที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์ ในราคาที่เป็นธรรมต่อประชาชนที่ถูกเวนคืน กรณีที่จะต้องทำการขยายขนาดพื้นที่ถนนภายในชุมชนชายทะเล และดำเนินการเพิ่มปริมาณการให้บริการเรื่องระบบสาธารณูปโภคและการดูแลสุขภาพแวดล้อมของชุมชนชายทะเล

3) **การมีส่วนร่วมของประชากรในชุมชนชายทะเลในการควบคุมกำกับดูแล** แนวทางการเข้ามามีส่วนร่วมกำกับดูแล โดยประชาชนในชุมชนเป็นการสร้างกระบวนการทางสังคมให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนชายทะเลเคารพกติกาของการอยู่ร่วมกันทางสังคม เช่นเดียวกับสังคมชนบทที่ใช้จารีตประเพณีเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมการให้ประชากรในชุมชนชายทะเล มีส่วนร่วมในการควบคุมอาคารในพื้นที่ชุมชนของตนเอง เป็นจุดเริ่มต้นของการ

สร้างจารีตประเพณีปฏิบัติในเรื่องอื่นๆต่อไป เพื่อประโยชน์ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคมของคนในชุมชนชายทะเล ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ

ในการมีส่วนร่วมของประชากรในชุมชนชายทะเล สามารถดำเนินการได้โดยให้ประชากรในชุมชนร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นในการกำหนดรูปแบบ รายละเอียดและลักษณะต่างๆของสิ่งก่อสร้างในชุมชนซึ่งในพื้นที่ศึกษานี้เน้นเฉพาะเรื่องการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ต้องไม่ขัดแย้งกับข้อกำหนดทางกฎหมายที่มีอยู่ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงซึ่งเป็นสัญญาประชาคม ในการที่จะยึดถือตามมติที่ประชุมปฏิบัติตามร่วมกันของคนในชุมชน

4) หน่วยงานราชการในพื้นที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ พื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรีเป็นพื้นที่ ซึ่งอยู่ในอำนาจของเทศบาลเมืองชลบุรี ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ทางเทศบาลเมืองชลบุรี จะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการวางแผนพัฒนาพร้อมทั้งจัดหางบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผน

6.6 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการขั้นต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพพื้นที่ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงฟื้นฟูที่เหมาะสม ซึ่งได้นำวิธีการผังเมืองมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงฟื้นฟูและแก้ปัญหาพื้นที่ โดยในการศึกษานั้นได้ดำเนินไปตามขั้นตอนการจัดทำแผนปรับปรุงฟื้นฟู ผลการศึกษาที่ออกมาจะเป็นไปในลักษณะของการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี ยังมีขั้นตอนหลังจากนี้ที่ต้องการให้ผู้ศึกษาต่อควรรวบรวมไปพิจารณา ได้แก่

- การศึกษาถึงรายละเอียดในการใช้ทุน ต่อการปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่ชุมชนชายทะเลเทศบาลเมืองชลบุรี เพื่อมีข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการปรับปรุงฟื้นฟู
- ศึกษาถึงการดำเนินการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงฟื้นฟูเพื่อที่จะสามารถบรรลุผลตามแผนที่กำหนดไว้
- ศึกษารายละเอียดของเอกลักษณ์ความเป็นชุมชนชายทะเลเพื่อการอนุรักษ์สภาพสังคมที่เป็นมาแต่อดีต เพื่อดำเนินการในการเปิดพื้นที่ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรนำไปศึกษา เพื่อให้การปรับปรุงพื้นที่ชุมชนชายทะเล เทศบาลเมืองชลบุรี มีโอกาสดำเนินการไปตามแผนตลอดจนประชาชนในพื้นที่ชุมชนชายทะเล เทศบาลเมืองชลบุรี จะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากโครงการปรับปรุงพื้นที่นี้และทำให้พื้นที่ มีศักยภาพเหมาะสมเป็นที่พักอาศัยซึ่งอยู่ใจกลางพื้นที่เมืองชลบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ